

Marsliden 1942

Två veckors semester. Vilken fritid! Tänk, så mycket man kan hinna med! En resa kanske, med cykel, som är ett både nyttigt och billigt färdmedel. Hilding, min kompis, ville gärna hänga med. Sista tiden hade jag läst böckerna I Marsfjällets skugga och Fjällfolk, av Bernard Nordh. Det var facinerande skildringar av människor, som försökte skaffa sig en egen torva vid fjällets sluttning. Otroligt hårt arbete och där svälten lurade liksom björn och varg.

Nu skulle vi försöka ta oss dit för att se hur det såg ut i verkligheten. Hilding tyckte att vi skulle prova med en tandemcykel. Hos Forsbergs Sportaffär kunde han låna en cykel billigt eftersom han var lite släkt. Just så! På lördagen hämtade han fordonet, en Monark med ballongringar. Den verkade tung och var det också. Vi lastade på tält, ett litet spritkök, filter, lite kläder, reparationssats, som visade sig ovärderlig, samt lite matvaror. Det blev tungt och det mesta hamnade över bakhjulet. Hilding var tyngre än jag så han skulle ta styret. Vi vinkade adjö till Hildings mamma och satte oss upp. Ovana med både fordon och belastning bar det rakt ut i deras potatisland. Mamman skrattade hejdlöst medan vi försökte ta oss därifrån. Väl ute på vägen gick det bättre. Nu återstod 32 mil grusväg. Sixten, som var med i vårt fotbollslag, brukade säga: "pajkar, ha ni na sträva bakben?" Det behövdes mer än väl.

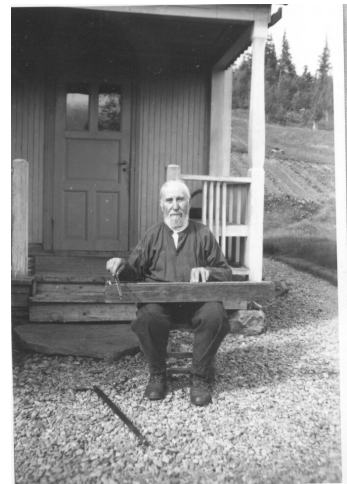
Vi hade räknat med att kunna klara av ungefär 10 mil om dagen, om det var skapligt väder, alltså c:a 3 dagar. Det var medvind och det gick undan värre tills det började pysa från bakhjulet. Kristidsdäck och slangar var inte att lita på. Som tur var hade vi en ny extra slang. Avsittning, avlastning och fram med rep. lådan. Den trasiga slangen lagades men vi bytte till den nya för att vara säkra på att den skulle hålla lite längre. Mot kvällen hade vi kommit till Solberg. När vi såg en lämplig plats slog vi upp det golvlösa tältet, bröt lite kvistar att ligga på och ordnade med en matbit ur det spartanska förrådet. Sömnen behövde vi inte locka till oss.

Nästa dags kväll kom vi till Vilhelmina och dagen därpå, sista etappen, till Saxnäs, trötta och myggbitna. Vi satte upp tältet och tände en grön spiral som kolade och rök för att hålla myggen borta. En bit bort stod några flickor och tittade på. Det låg en militärbarack och ett luftbevakningstorn i närheten och det var dit flickorna hörde. Trevligt! Snart hade vi bekantat oss och när de hörde att vi tänkte oss till Marsliden så erbjöd de sig att ro oss över Kultsjön med en kronans båt, som låg nere vid stranden. Så fint! Vi skulle bara vila upp oss först. Tandemcykeln blev föremål för stort intresse och flickorna fick provåka. De hade inte sett en sådan cykel tidigare.

Dagen efter plockade vi med oss lite fönödenheter. Från affären fick vi ringa till Marsliden och prata med en man som skulle hämta oss vid Marssjön. Han hette Lennart Larsson och var barnbarns barn till Lars Pålsson, den förste nybyggaren i Marsliden. Två av flickorna rodde oss över Kultsjön och sedan gick vi över "mårkan", som det står i Bernard Nordhs böcker. Det var c:a 3 km till Marssjöns södra strand där Lennart Larsson väntade. Han hade en båt med en liten utombordsmotor. Trots krig och ransonering fick han bensin. Han var nämligen postförare och hämtade post till Marsliden 2 ggr i veckan.

Äntligen var vi framme! Mannen erbjöd oss att ligga i skolhuset, som stod tomt under sommaren. Efter en stund kom han tillbaka med med en präktig röding som vi stekte. Det blev en smaklig måltid.

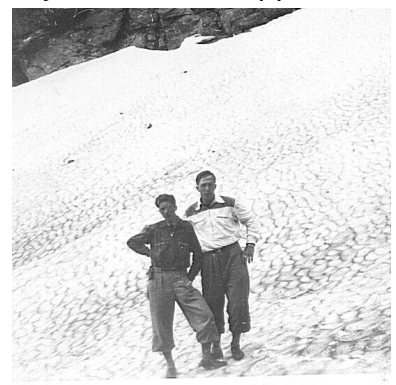
I slutet på -30 talet hade Bernard Nordh tillsammans med Folket i Bild startat en insamling för att skänka ett litet kraftverk till byn. Nu var det färdigt och vi fick följa med och titta på det. Vi kunde också besöka Jonas Larsson, näst yngsta son till förste nybyggaren. I Fjällfolk står det en hel del om Jonas och hur stark han var. Nu var han närmare nittio år men pigg och med gott minne. Han hade en psalmodikon, ett ensträngat instrument, som man spelar med stråke. Fortfarande kunde han spela och han spelade en psalmmelodi för oss: "Din klara sol går åter opp"---. Men nu var det kväll, solen var fortfarande uppe men skulle snart gå ned. Vi gick hem till vårt i skolhuset.

Jonas Larsson

Dagen efter fick vi höra tidender. Under natten hade en björn varit nere i byn och rivit flera får. Alla, som kunde, tog skjutvapen och gav sig iväg för att spåra dråparen. Det diskuterades en del först var man lämpligen skulle söka. En 18-åring, Tage Kanon, ville gå mot Ropen men de andra trdde mer åt andra hållet. Någon ringde efter en god hund från Saxnäs. När de andra gått gick Tage åt sitt håll. Det dröjde inte så värst länge förrän han såg björnen inne i ett videsnår. Detta var vad han brättade för oss: Han hade två skott. Han siktade och sköt. Skottet tog dåligt och björnen gick genast till anfall. Då sköt han det andra skottet men rädslan hade gjort honom skakis så det blev en bom. Nu blev det en ringdans runt en gran. Björnen slet kvistar av granen för varje varv. När stammen var ren grep den med vänstra labben, svängde runt och högg med höger i Tages axel. Ärmen på jackan slets loss och fyra klor gjorde djupa revor längs hela armen. Tage sprang nu för livet med björnen tätt i hasorna. Det var oländig terräng och sankmark på sina ställen. Om det var detta, eller skottskadan, som gjorde att björnen inte hann ifatt. Alltnog, han klarade sig hem till byn och blev omhändertagen. Det gick länge innan han kunde yttra ett vettigt ord. Tala om björnfrossa! En sjuksköterska kom från Saxnäs, tvättade och förband ynglingen. Senare på dagen när de övriga kom tillbaka gick de för att om möjligt hitta björnen men den den hade försvunnit. Den hade tydligen vandrat iväg för gott för, sedan fick fåren vara ifred. Kulmen på vår resa till Marsliden var ju att komma upp på fjället. Nu kändes det oroligt med tanke på att en skadskjuten och ilsken björn fanns däruppe.

Dagen efter gick vi i alla fall upp på fjället, inte ända opp men tillräckligt för att få en vidunderlig utsikt över omgivningen. Det kändes lite pirrigt men inget särskilt hände och nu kunde vi börja tänka på att ta oss tillbaka till skolan och packa våra saker. Det kändes vemodigt att lämna denna by där de varit så vänliga mot oss. Vi fick ringa och be flickorna hämta oss vid Kultsjön. Lennart Larsson skjutsade oss med båten över Marssjön. Vi gick över mårkan och där var flickorna med båten. Vädret hade varit fint och vi hade fått vara med om mycket. Nu återstod bara att trampa tandemcykeln tillbaka till Ö-vik. Det gick bra!

På fjället

Ossian Johansson (2005)

